

28. Фіцула М. М. Педагогіка: Посібник / М. М. Фіцула – К. : Академія, 2000. – С. 93.

It was determined the term “Olympic education” in scientific-methodical and special literature in the article. It was decided that scientists and theoretics of Physical Education have the same point of view. The most fundamental definition of the “Olympic education” we consider the following one: Olympic education is specially organized pedagogical process with many levels, the process of forming of the developed person by getting new knowledges, skills and abilities, developing of skills, interests, needs and valuable orientations based on the humanistic ideals and values of Olympic education and are the part of secondary education.

**Key words:** education, olympic education, olympism,

*Отримано 17.04.17*

УДК 378.011.3 – 051:796

*А. О. Боднар, Д. М. Солончук*

## **ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ**

У статті розглядаються погляди окремих науковців щодо проблеми виокремлення педагогічних умов професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури; розкрито сутність понять «умови», «педагогічні умови»; виокремлено три педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти молодших школярів: створення освітнього середовища, спрямованого на формування позитивної мотивації до оволодіння знаннями й уміннями щодо олімпійської освіти молодших школярів; оновлення змісту нормативних навчальних дисциплін навчального плану підготовки вчителів фізичної культури питаннями олімпійської тематики та введення до переліку вибіркових навчальних дисциплін спецкурсу «Олімпійська освіта молодших школярів»; набуття студентами досвіду організації олімпійської освіти молодших школярів під час педагогічної практики.

**Ключові слова:** умова, педагогічна умова, олімпійська освіта, учителі фізичної культури, освітнє середовище, педагогічна практика.

**Постановка проблеми.** Відродження української нації та становлення незалежності України спонукали до нового бачення професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури, спрямування її на потреби людини й держави у професійних, всебічно розвинених фахівцях. Соціальне й педагогічне значення порушеної проблеми полягає у підготовці висококваліфікованих фахівців які у своїй майбутній професійній діяльності здатні поєднувати глибокі фундаментальні теоретичні знання і практичну підготовку, володіти гуманістичними та моральними якостями, відповідального та творчого ставитися до справи, яку вони виконують.

Перед навчальними закладами професійної освіти стоїть завдання забезпечити підготовку кваліфікованих кадрів, конкурентоспроможних на ринку праці, здатних до творчості та професійного розвитку.

Сучасна освітня парадигма зорієнтована на підготовку такого спеціаліста, який готовий швидко реагувати на зміни, що відбуваються в суспільстві, ставати мобільним, динамічним, буде здатний до проєктувальної діяльності в професійній сфері та більш відповідально ставитися до своєї праці. У зв'язку з цим у професійній підготовці фахівців більшу увагу необхідно приділяти визначенню педагогічних умов організації освітнього процесу, орієнтованих на підготовку майбутніх учителів, зокрема фізичної культури, що є найважливішим напрямом у забезпеченні якості вищої освіти.

У контексті нашого дослідження актуалізується проблема визначення педагогічних умов, які сприятимуть підготовці майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти молодших школярів.

**Мета статті** полягає у визначенні педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти молодших школярів.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** У процесі аналізу педагогічних умов професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури необхідно уточнити сутність понять «умови» та «педагогічні умови».

Умова – філософська категорія, «в якій відображаються універсальні відношення речі до тих факторів, завдяки яким вона виникає та існує» [14, с. 482]. Умови тлумачаться як «необхідні обставини, особливості реальної дійсності, які уможливають здійснення, створення, утворення чого-небудь або сприяють чомусь» [4, с. 1295].

Звернення до словників, показало, що в них визначають або розкривають умову як: вимогу, що висувається однією із сторін; як усний або письмовий договір про що-небудь; як правила, встановлені в будь-якій сфері життя, діяльності; як обставини, за яких відбувається що-небудь [10, с. 776]; як обставину, у якій здійснюється що-небудь; обставини, за яких відбувається що-небудь; обов'язкові обставини, передумови, що визначають, зумовлюють існування чого-небудь [6, с. 870-871]; необхідну обставину, яка робить можливим здійснення, створення, утворення чого-небудь або сприяє чомусь.

Л. Виготський підкреслював, що важливо «заздалегідь створювати умови, необхідні для розвитку відповідних психічних якостей, хоча вони ще «не дозріли» для самостійного функціонування» [5, с. 55].

Узагальнюючи різні підходи до визначення поняття «умова», Р. Малюк зазначає, що умови є сукупністю об'єктів, властивостей і відносин, які сприяють реалізації наявних можливостей. Умови обов'язково (прямо чи опосередковано) впливають на хід та результат будь-якої діяльності [8, с. 69].

Педагогічні умови визначаються, як «обставини, від яких залежить та відбувається цілісний продуктивний педагогічний процес професійної підготовки фахівців, що опосередковується активністю особистості, групою людей» [13, с. 243].

На думку В. Андреева, педагогічні умови є результатом «цілеспрямованого відбору, конструювання та застосування елементів змісту, методів (прийомів), а також організаційних форм навчання для досягнення цілей» [1, с. 124].

Поняття про педагогічні умови професійної підготовки різних профілів розглядаються в роботах багатьох як вітчизняних, так і зарубіжних науковців (Н. Бідюк, Р. Гуревич, Г. Дутка, А. Литвин, В. Паржницький, В. Радкевич, М. Скиба, Л. Сушенцева, Л. Тархан, В. Третько, О. Щербак та ін.).

Науковий інтерес для нашого дослідження становлять роботи, присвячені вивченню педагогічних умов професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури.

Так, М. Карченкова вважає, що процес формування професійної готовності майбутніх учителів фізичного виховання суттєво поліпшується при реалізації таких педагогічних умов: поетапне здійснення підготовки студентів на основі взаємозв'язку теорії і практики, інтеграції професійно орієнтованих дисциплін, диференційованого підходу до вибору методів педагогічного впливу відповідно до рівня професійної готовності студентів; застосування особистісно орієнтованих та інтерактивних методів і форм навчання студентів; забезпечення різнорівневого змісту навчальних і

практичних завдань, відповідно до набутих знань та умінь студентів; проведення професійної діагностики та відповідного коригування процесу професійно-педагогічної підготовки студентів на всіх його етапах; активізація самостійної роботи студентів з використанням комплексно-диференційованих програм; налаштування студентів на саморозвиток, самовдосконалення, творчу самореалізацію [7].

Науковці Ю. Нагорнов та А. Нагорнова [9] виділяють методологічне, організаційно-управлінське, матеріально-технічне, кадрове та методичне забезпечення процесу підготовки, як групу найбільш загальних умов професійного становлення майбутніх учителів.

У дисертаційному дослідженні Л. Пигалової «Інтеграція основних форм і методів навчального процесу за спеціалізацією у ВНЗ фізичної культури» [11] визначено такі педагогічні умови оптимізації навчально-виховного процесу: структурування навчального матеріалу; навчання на базі навчальних науково-методичних комплексів; здійснення моніторингу навчально-виховного процесу; аналіз ефективності процесу оптимізації навчально-виховного процесу; використання дидактичних ігор як засобу формування гностичних умінь у студентів інститутів фізичної культури.

На думку Л. Безкоровайної та А. Сватсьєва, якість професійної підготовки майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах залежить від таких умов: забезпечення фундаментальності професійної освіти, повне використання потенціалу концепцій активно-діяльнісного навчання та компетентнісного підходу до професійної освіти, конкурентоздатність професійної підготовки майбутніх фахівців, раціональне структурування змісту навчання, застосування ефективних освітніх технологій. Дослідники також зазначають, що «одним із факторів, які дозволяють розширити можливості професійної діяльності майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту без зниження якості професійної підготовки, є сформований досвід професійно-творчого мислення студентів, що сприяє особистісному розвитку, допомагає розвивати інтелект, самостійно отримувати й розширювати загальні і професійні знання, можливість бачити перспективи майбутньої професійної діяльності та відповідно до цього спроектувати і зреалізувати свої професійні можливості» [3, с. 108].

М. Родін зазначає, що досягти ефективної професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання можна за рахунок: озброєння студентів теорією та методикою різних способів навчання, вміннями і навичками оцінки та самооцінки якості оволодіння теоретичним матеріалом; стимулювання навчально-пізнавальної активності студентів, формування у них потреби в самоосвіті, саморозвитку та самовдосконаленні; підвищення ролі самостійної

роботи студентів та чіткої організації їх самостійної діяльності у навчальний та позанавчальний час; формування у студентів педагогічної свідомості і мислення, творчого підходу до вирішення проблем, пов'язаних з майбутньою професійною діяльністю; систематичного залучення майбутніх учителів до практичної та творчої діяльності, пов'язаної з підготовкою до навчання і виховання школярів [12].

Серед важливих умов формування особистості майбутнього вчителя фізичного виховання В. Бабаліч [2] виділяє соціальні та психолого-педагогічні. До соціальних науковець відносить такі умови, як атмосфера в суспільстві, державі; статус професії, престиж фахівця з фізичної культури і спорту; статус навчального закладу в системі державної освіти; організаційну систему навчального і виховного процесу; до психолого-педагогічних – рівень та характер міжособистісних стосунків педагог-студент; характер педагогічної взаємодії; стиль керівництва у навчальному закладі тощо.

На увагу заслуговує дисертаційне дослідження О. Чепкої [15], у якому автор виокремлює три групи організаційно-педагогічних умов професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів: макроумови, мезоумови та мікроумови. До макроумов дослідниця відносить соціальне замовлення суспільства у підготовці майбутніх учителів, розробку і узгодження нормативних документів; до мезоумов – професійну орієнтацію та професійне становлення майбутніх учителів на етапі педколеджу, їх професійну адаптацію у процесі здійснення наступності в навчальному комплексі та професійне вдосконалення на етапі навчання в педуніверситеті; до мікроумов – актуалізацію суб'єктивного досвіду студентів, набутого на етапі навчання в педкомплексі.

Узагальнюючи зазначене вище, припустимо, що формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти молодших школярів набуває ефективності, якщо будуть реалізовані *такі педагогічні умови:*

створення освітнього середовища, спрямованого на формування позитивної мотивації до оволодіння знаннями й уміннями щодо олімпійської освіти молодших школярів;

- оновлення змісту нормативних навчальних дисциплін навчального плану підготовки вчителів фізичної культури питаннями олімпійської тематики та введення до переліку вибіркового навчальних дисциплін спецкурсу «Олімпійська освіта молодших школярів»;

- набуття студентами досвіду організації олімпійської освіти молодших школярів під час педагогічної практики.

Перша педагогічна умова пояснюється перспективністю

середовищного підходу в освіті та базується на розумінні середовища як такого, яке оточує людину та опосередковує її існування та діяльність.

Освітнє середовище ми розглядаємо, як сукупність факторів, що сприяє формуванню позитивної мотивації до оволодіння знаннями й уміннями щодо олімпійської освіти молодших школярів, а його створення передбачає використання активних та інтерактивних методів навчання у різних видах аудиторної та позааудиторної діяльності студентів. Враховуючи специфіку і можливості факультетів фізичної культури ВНЗ (присутність видатних тренерів і студентів-олімпійців, спортивно-матеріальну базу, наявність олімпійських музеїв та музеїв спортивної слави тощо), відзначено їх високий потенціал у створенні освітнього середовища, спрямованого на формування позитивної мотивації студентів до оволодіння знаннями й уміннями щодо олімпійської освіти молодших школярів.

Оновлення змісту нормативних навчальних дисциплін навчального плану підготовки вчителів фізичної культури питаннями олімпійської тематики та введення до переліку вибіркових навчальних дисциплін спецкурсу «Олімпійська освіта молодших школярів».

У процесі реалізації другої педагогічної умови передбачалось оновлення змісту нормативних навчальних дисциплін навчального плану підготовки вчителів фізичної культури питаннями олімпійської тематики («Вступ до спеціальності», «Історія України», «Філософія», «Педагогіка», «Соціологія фізичної культури і спорту», «Валеологія», «Історія фізичної культури», «Методика викладання рухливих ігор та забав», «Економіка» «Правознавство», «Політологія») та впровадження спецкурсу «Олімпійська освіта молодших школярів», навчально-методичне забезпечення для його опанування (робоча навчальна програма, навчально-методичний посібник «Олімпійська освіта», методичні вказівки до практичних занять, завдання для самостійної роботи, методичні рекомендації до проведення олімпійських уроків у загальноосвітніх навчальних закладах із молодшими школярами).

Набуття студентами досвіду організації олімпійської освіти молодших школярів під час педагогічної практики. Педагогічна практика є системоутворювальним фактором професійної підготовки майбутнього педагога, провідним чинником його професійного саморозвитку, формування індивідуального творчого стилю професійної діяльності, удосконалення рівня професійної майстерності майбутніх педагогів. Оскільки саме педагогічна практика поєднує теоретичну готовність студентів з майбутньою професійною діяльністю та сприяє набуттю ними досвіду олімпійської освіти молодших школярів, ми скоординували програму педпрактики таким чином, щоб вона була

максимально наближена до майбутньої педагогічної діяльності в контексті олімпійської освіти молодших школярів.

**Висновок.** Аналіз науково-педагогічної літератури щодо професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури дав змогу уточнити сутність понять «умови» та «педагогічні умови». Встановлено, що науковці по різному підходять до визначення цих понять.

У процесі наукового пошуку визначено педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти молодших школярів, а саме: створення освітнього середовища, спрямованого на формування позитивної мотивації до оволодіння знаннями й уміннями щодо олімпійської освіти молодших школярів; оновлення змісту нормативних навчальних дисциплін навчального плану підготовки вчителів фізичної культури питаннями олімпійської тематики та введення до переліку вибіркових навчальних дисциплін спецкурсу «Олімпійська освіта молодших школярів»; набуття студентами досвіду організації олімпійської освіти молодших школярів під час педагогічної практики.

### **Список використаних джерел**

1. Андреев В. И. Педагогика : учебный курс для творческого саморазвития / Валентин Иванович Андреев. – 2-е изд. – Казань : Центр инновационных технологий, 2006. – 608 с.
2. Бабаліч В. А. Формування особистості вчителя фізичної культури в умовах реформування системи освіти в Україні [Електронний ресурс] / В. А. Бабаліч. – Режим доступу : [http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc\\_gum/sns/2009\\_1/09baveou.pdf](http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/sns/2009_1/09baveou.pdf)
3. Безкоровайна Л. В. Теоретичні аспекти підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту до професійної діяльності у вищих навчальних закладах / Л. В. Безкоровайна, А. В. Святьєв // Вісник Запорізького національного університету. – Серія «Фізичне виховання та спорт». – 2009. – № 1. – С. 107–112.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [авт.-уклад. Бусел В.]. – К. : Ірпінь : Перун, 2001. – 1440 с.
5. Выготский Л. С. Развитие высших психических функций / Л. С. Выготский. – М. : Изд-во АПН РСФСР, 1960. – 55 с.
6. Ефремова Т. Новый словарь русского языка толково-образовательный / Т. Ефремова. – М. : Русский язык, 2000. – Т. 2. – С. 870–871.
7. Карченкова М. В. Педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності : дис. ...

- кандидата пед. наук : 13.00.04 / Карченкова Марина Володимирівна. – Переяслав-Хмельницький, 2006. – 228 с.
8. Малюк Р. Педагогічні умови професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання / Р. Малюк // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2013. – № 8(Ч.2). – С. 69.
  9. Нагорнов Ю. С., Нагорнова А. Ю. Характеристика педагогических условий профессиональной подготовки студентов технических специальностей [Электронный ресурс] / Ю. С. Нагорнов, А. Ю. Нагорнова // Современные исследования социальных проблем (электронный научный журнал). – 2012. – № 10(18). – Режим доступа : [www.sisp.nkras.ru](http://www.sisp.nkras.ru)
  10. Ожегов С. И. Словарь русского языка : Около 57000 слов / под ред. чл.-корр. АН СССР Н.Ю. Шведовой. – М. : Рус. яз. – 17-е изд. – 1985. – 797 с.
  11. Пигалова Л. В. Интеграция основных форм и методов учебного процесса по специализации в вузах физической культуры : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.04 / Пигалова Лариса Викторовна. – М. : РГБ, 2002. – 269 с.
  12. Родин М. А. Пути повышения качества подготовки педагогов физической культуры в условиях вуза [Электронный ресурс] / Максим Александрович Родин. – Режим доступа : <http://econf.rae.ru/pdf/2012/03/1083.pdf>
  13. Словник-довідник з професійної педагогіки / [авт.-упоряд. А. В. Семенова ]. – Одеса : Пальміра, 2006. – 272 с.
  14. Український Радянський Енциклопедичний Словник : в 3 т. / [авт.-уклад. Бабичев Ф. С. ]. – К. : Гол. ред. УРЕ, 1987. – Т. 3. – 736 с.
  15. Чепка О. В. Професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів в умовах навчального комплексу педагогічний коледж – педагогічний університет : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.04 / Чепка Ольга Володимирівна. – Черкаси, 2010. – 20 с.

The article examines some scientists' views about the problem of selection of pedagogical conditions of the professional preparation of the future Physical Education teachers; opens the essence of concepts "conditions", "pedagogical conditions"; shows three pedagogical conditions of forming the readiness of the future teachers to the Olympic education of the junior students; the organization of the educational environment aiming to form the positive motivation to get knowledges and skills about Olympic education of the junior students; the renewing the content of the normative subjects of the curriculum of the preparation teachers with questions about Olympic



games and including to the choosing subjects the special course “Olympic education of the junior students; receiving the experience of the organization of the Olympic education for junior students during pedagogical practice.

Keywords: condition, pedagogical condition, Olympic education, Physical Education teachers, educational environment, pedagogical practice.

*Отримано 30.04.17*

УДК 796.011.1

*Г.М. Брадик, В.Ф. Гуцу*

### **РОЛЬ МУНИЦИПАЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ «УПРАВЛЕНИЕ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ, СПОРТА И ТУРИЗМА» В РАЗВИТИИ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ**

В статье раскрыты особенности функционирования муниципального учреждения, и его роль в развитии физической культуры. Представлены практические рекомендации по повышению качества системы физического воспитания молодежи.

**Ключевые слова:** физическая культура, муниципальные предприятия, развитие физической культуры.

Основой любого государства является активная и здоровая молодежь. В Приднестровье этому способствует развитие физической культуры и спорта, приобщение к здоровому образу жизни, сохранение лучших традиций спорта и физкультурно-оздоровительного движения. Совместными усилиями государства и общества, всех сторонников спорта и здорового образа жизни позволяют решить задачу строительства здорового общества.

**Постановка проблемы.** Муниципальные предприятия играют важную роль в системе физического воспитания молодежи. От уровня их работы зависит не только физическое состояние и настроение будущего поколения, но и общая социальная ситуация в государстве. Муниципальные предприятия не могут осуществлять любые виды деятельности, они должны заниматься только такими